

R. Granausko „Saulėlydžio senis”

Novelės pradžioje rašytojas mus įveda į pilką ir nuobodų mažo miestelio gyvenimą.

1. **Veiksmas** trunka **vieną vakarą – nuo saulėlydžio iki paryčių.**
2. **Pasakotojas ir veikėjas susitapatinę (kalba I a.).**
3. **Vaizduojama situacija labai apibendrinta – 1)** pasakotojas bodisi gyvenimo rutina,
2) ieško prasmės kasdienybėje, **3)** siekia suvokti buvimo šioje žemėje reikšmes.
4. **Pradžioje veikėjas yra liūdnas, apatiškas, pavargęs nuo kasdienybės naštos.** Jis stebi tokį pat pavargusį pasaulį, kur žmonės yra **a)** užgožti buities, **b)** kur viskas sukasi nuobodžiu ratu,
c) kur nėra šilumos ir jaukumo. Veikėjas jaučiasi smiltele žemėje...

5. **Vakaras yra laikas „galvoti apie save”,** tuomet svarbu galvoti apie tai, „kaip gyvensi, kokių džiaugsmų prasimanysi, užėjus liūdnumui”. **Vakaras visada liūdniausias ir tamsiausias metas,** tai kaip tik tas laikas, kai „mintys pavirsta skruzdėmis”, ir jei nesudėlios jį į vietas – kirbės ir grauš visą naktį.

6. **Veikėjo gyvenimai yra du: 1) tas, kurį jis gyvena** - o gyvena monotonišką gyvenimą: „kiekvieną dieną vis tas pats darbas be jokio gražumo, tie patys rūpesčiai, tos pačios kalbos, barniai, net džiaugsmas tie patys” **2) ir tas, kurį jis stebi** - o stebi kitoki: „gražiai lakioja viršum namų kregždės, graudžiai ir tyliai spindi ugnis vakaro židiny, spalvotai sužydi visokie medžiai, krūmai ir gėlės, didingi ir tylūs saulėlydžiai liepsnoja danguose”.

Jo atradimai nelaukti ir skaudūs – iš tikrųjų gražu ir gera yra gyventi šiame pasaulyje .

Veikėjas pabrėžia, kad yra šis ir anas gyvenimas, šis ir „kitoks laikas”. Anas, nerūpestingas gyvenimas, kai buvo vaikystė, o šiandiena yra priešprieša praeičiai. Kol žmogus auga, mokosi pažinti gyvenimą, ir viskas atrodo šviesu. O įsisukus į kasdienybę, skaudu pasidaro gyventi. Gyvenimas tampa „be paslapties, be grožio”, nes viskas, kas anksčiau gundė, viliojo, švietė (kad ir „moterų vaikščiojimas apšviestais akmenimis”) tampa nuobodu ir pilka (nes ta moteris iš arti nėra tokia gundanti). O tai todėl, kad viskas jau įprasta, pažinta, pasiekta. Žmogų vilioja ir domina tik tai, kas dar nepatirta. Iš naujo atrasti grožį galima tik prisivertus atsimerkti ir išmokti džiaugtis gyvenimo smulkmenomis.

7. **Išeiti iš namų veikėją pastūmėja pokalbis su sūnumi. Jis keliauja pamatyti samanoto saulėlydžio senio, kad galėtų apie jį papasakoti vaikui.**

Ėjimas į naktį – reiškia ieškojimą, **seno pabaigą ir naujo pradžią.** Ėjimas - prasmingas. Veikėjas eina, gręžiojasi, bet jau nieko nesimato – nes jis vienas, aplinkui pilkėja, eina juosvyn ir pavirsta į juodą erdvę– vienas tamsoje.

Tai – atsakymų ieškojimas ir neradimas, vienišos sielos klaidžiojimas tamsoje. Vėliau pamato vieną žvaigždę, virpančią ir šviečiančią toli, žemai. **Tai – nušvitimas, viltis, kad gyvenimas gali būti gražus** (jei nematai – girdėk grožį!). „O labai tamsu būna tada, kai nebelieka nė vienos akies, atkakliai žiūrinčios į tamsą” – jei nesistengsi pajusti gyvenimo gerumo, tai ir klaidžiosi vienišas tamsoje.

8. Pabaigos vaizdas (**tėvas žiūri į dar nepabudusį sūnų, apšviestą jau patekėjusios saulės**) turi **simbolinių reikšmių**: sūnus dar nepabudęs ne tik rytui, bet ir tikram gyvenimui. Jis dar nenutuokia, kokie išbandymai jo laukia. Nuo pabudimo (saulėtekio) iki mirties (saulėlydžio) – ištisa amžinybė, vadinama gyvenimu. Vaikas liks už tave gyventi, todėl privalai jam parodyti visus kelius, kad neklaidžiotų tamsoje ir neieškotų jau atrastų tiesų.

9. Žmogus pagaliau suvokia, „kaip iš tikrųjų gražu ir gera yra gyventi pasaulyje”. Kad šitai suprastum, nereikia stebuklų, turtų ar šlovės. Tereikia išmokti džiaugtis paprastų paprasčiausiais malonumais. Kiekvieną sekundę ragauti ir mėgautis gyvenimu (šalto vandens gurkšniu, obuolio kąsniu, moters šiluma, sapnais) – štai ką reiškia **gera gyventi**.

10. **Novelės pradžioje – saulėlydis**, nes pasakotojo sieloje liūdna, tuščia, nyku. Jis – vienišas. **Pabaigoje – saulėtekis**, nes pasakotojas atranda gyvenimo šviesą ir skonį. Jis išmokys gyventi sūnų, kad šiam netektų bodėtis kasdienybė.

11. Novelė teigia labai paprastą gyvenimo prasmę – ji slypi kiekviename žmogaus žingsnyje, žodyje, žvilgsnyje. Jeigu buvo lemta gimti, reiškia yra prasmė gyventi. Kiekviena diena ir naktis yra svarbu, gražu, reikšminga, nes tai – mūsų buvimas...